

Биљана Сикимић
Балканолошки институт САНУ
Београд

Изазов теренског рада – етнолингвистика или антрополошка лингвистика?

Рад анализира могућности које методе етнолингвистике (оријентисане ка лингвистичкој географији) и антрополошке лингвистике пружају за актуелна интердисциплинарна теренска истраживања на Балкану. Дат је преглед савремене методологије прикупљања, архивирања и обраде теренске грађе фокусирањем целог низа питања битних за квалитативна истраживања хуманистичких и друштвених наука: транскрипција, дијалог, контекст, секундарна анализа.

У овом прилогу ће бити речи о томе шта лингвистика данас у Србији и шире – у словенским научним заједницама, преузима из етнографије/етнологије/антропологије, у којој форми нешто преузима, шта од тога може да врати другим хуманистичким дисциплинама, али и истраживаној заједници или појединцу, са жељом да се покажу могућности секундарне употребе лингвистички прерађених, етнографских/антрополошких података.

Кључне речи:

етнолингвистика,
антрополошка
лингвистика,
интердисциплинарност,
контекст, дијалог,
полифункционалност,
секундарна анализа.

Остаће по страни евалуација обрнутог процеса, односно размишљања о томе шта је етнологија са ових простора у својој аргументацији до сада обично преузимала од лингвистике (а најчешће су то била спорна или застарела етимолошка, односно ономастичка решења). Приказ стања дат је светлу могућности истраживачког рада на терену данас.

Етнолингвистика

У овом прилогу термин *етнолингвистика* има садржај који је одмаћен у последње две деценије у Русији и Пољској и донекле у београдским научним круговима. Две наизглед контрадикторне тенденције – фрагментација и интердисциплинарност – карактеришу стање словенске етнолингвистике као науке у последњих десетак година.

Као основни, у словенској етнолингвистици првобитно су постављени лексикографски циљеви: у Москви је покренут словенски етнолингвистички речник, планиран у пет томова – *Славянские древности*, од 1995. до 2004. објављена су три тома; затим, приручни једнотомници – друго (исправљено и допуњено) издање *Славянская мифология, энциклопедический словарь*, Москва 2002. и београдски издавачки подухват настао 2001. на истој лексикографској матрици – *Словенска митологија, енциклопедијски речник*. У лексикографском правцу конципирана је и пољска етнолингвистика.¹ Упоредо са овим великим тимским пројектима тече истраживачки рад чланова тимова, који је последњих резултирао низом концепцијски различитих монографија,² али и заједничких тематских зборника радова.³

За афирмацију савремене балканске/балканолошке етнолингвистике⁴ од велике су важности два успешно завршена пројекта: тимски рад на „*Малом дијалектолошком атласу Балкана*“ (МДАБЈ) и 2004. године објављена студија А. А. Плотникове „*Етнолингвистичка географија јужних Словена*“ (Плотникова 2004). Базиран искључиво на резултатима теренског рада сопственог истраживачког тима, пројекат МДАБЈ паралелно тече од 1996. године при Институту лингвистичких истраживања Руске академије наука у Санкт-Петербургу и Институту за словенску филологију у Марбургу, Немачка. Коначан резултат овог пројекта јесу два тома карата: планирано је да један том обухвати синтаксичка питања, а други – лексику материјалне и духовне културе Балкана.

¹ Преглед пољске лексикографске етнолингвистике в. нпр. у Петровић 2000. Низ етнолингвистичких студија Љубинка Раденковића са темама из словенске и, пре свега, јужнословенске демонологије има као коначан циљ лексикографско уобличавање.

² Са ослонцем на објављену словенску етнографску и фолклорну грађу настале су нпр. монографије Гура 1997, Виноградова 2000, Агапкина 2000. и 2002; систематизација сижеа севернословенских и јужнословенских бајања, Кляус 1997, има фолклористичко усмерење, док Левкиевская 2002 магијском тексту прилази са прагматичког аспекта, Јудин 1997 анализира ономастикон руских магијских текстова; Березович 2000. у етнолингвистику улази преко ономастичке грађе; уз пропратне студије, нова пољска теренска грађа лексикографски је уобличена у: Толстая 2005. итд. О концептима словенске етнолингвистике детаљније в. у: Толстој 2002. Слична фрагментација дисциплине карактеристична је и за пољску етнолингвистику.

³ У Београду од 1996. излази тематски етнолингвистички годишњак *Кодови словенских култура*, који окупља нешто шири круг слависта, не обавезно етнолингвистичког усмерења. Још је шире конципиран словеначко-италијански годишњак *Studia mythologica slavica*. Преглед развоја етнолингвистике у Србији в. у: Илић 2002.

⁴ Концепт *етнолингвистике* код бугарских и румунских аутора илуструје зборник радова *Етнолингвистични проблеми на балканските народи*, Софија 2000.

Од етнолингвистичких карата за сада су, као резултат „Пробног тома“ овог атласа (Соболев 2003), понуђене четири карте са темама из годишњег циклуса, али је први етнолингвистички том управо у штампи. Картографисан је дијалекатски материјал из једанаест пунктова који репрезентују дијалекте свих основних генетских подгрупа балканских језика (грчке, албанске, романске и јужнословенске). МДАБЈ, како је и планирано, обухвата следеће јужнословенске пунктове: Оток у Далмацији, Завала код Подгорице, Каменица код Књажевца, Пештани на Охриду, Гега у Пиринској Македонији код Петрича, Гела у Средњим Родопима, Равна у области Провадија, затим два албанска, два новогрчка и један арумунски пункт.

Картографисање појава традиционалне духовне културе развијало се преваходно у оквиру етнографије, али су одговарајућа терминологија и особености њеног функционисања у језичком пространству углавном остајали ван видокруга истраживача. Са друге стране, ареално истраживање словенске лексике ограничавало се на описивање распореда самих лексема или њихових значења у лингвистичком простору. У студији А. А. Плотникове (2004), на основу неколико десетина карата са јужнословенском грађом, показане су могућности картографисања у етнолингвистици (односно – картографисане су појаве које истовремено припадају лингвистици и етнографији). Основни циљ овако конципиране методологије било је одређивање „дијалеката“ традиционалне духовне културе јужних Словена. Идеографски упитник обухватао је питања о годишњем календару, неким пољопривредним обичајима, обичајима животног циклуса (са подтемама: рођење, свадба и смрт) и питања из области народне митологије. У оквиру ових универзалних тема издвојен је скуп особености које је ауторка, на основу својих претходних истраживања, сматрала за „балканске“, односно – заједничке за неколико балканских традиција а нерегистроване ван Балкана или својствене само једној традицији, по типу и карактеру уклопљене у балкански модел света. Примењени методолошки поступак може се поредити са поступцима у изради атласа културних дијалеката јужних Словена: наиме, постоји неколико сличних покушаја лингвогеографског и лингвистичког проучавања јужнословенског дијалекатског континуума (нпр. на тему „поклада“ постоји и пробни том Етнографског атласа Југославије).

Границе добијених ареала одређене су сноповима изоглоса и изодокси. Анализа је показала зоне иновација, зоне балканизма, односе исток – запад, језгро и периферију. Међу картама пажњу привлаче оне које илуструју јужнословенске ареале: четири изодоксе које јужнословенски простор деле на „исток“ и „запад“ (називи духа заштитника места; покладне ватре и бакље; термини *вамтир* : *вукодлак*; постојање обреда „зелени Јурај“); три изодоксе које теку приближно по линији разграничења косовско-ресавских и призренско-тимочких говора (називи „вучјих дана“, називи „мишјег дана“, термини *вила*, *самовила* за демонско биће типа „вила“); три изодоксе које приближно теку данашњом државном границом Србије и Македоније (новогодишњи опход „сурвакара“, обичај „мартеница“ и прослављање првог марта). Веома је индикативна и карта микроареала који се оцртава на тремеји источне Србије, западне Бугарске и североисточне Македоније (предсвадебни ритуал *лада*, *тенац* као термин за „вампира“, *свирац* – термин за „демона насталог од умрлог

некрштеног детета“⁴, *пасторче* – термин за „наконче“ и *сировари* – термин за новогодишњи опход маскираних лица). Израђене су и карте које омеђавају македонско-јужносрпско-западнобугарски ареал, јужни балканскословенски појас, западни словеначко-хрватски појас, односно показују супротстављеност јужнословенског центра и периферије.⁵

Студија Плотникова 2004 полази од грађе неједнаког степена поузданости, она комбинује и равноправно преузима резултате како актуелних теренских истраживања, вођених по унапред предвиђеном упитнику, тако и различиту објављену етнографску грађу која временски обухвата распон од стотинак година.

Антрополошка лингвистика

Савремена западна антрополошка лингвистика, као интердисциплинарна наука, посвећена је истраживању језика као извора културе и говору као културној пракси (што је само једна од могућих дефиниција дисциплине). Историјат антрополошке лингвистике одражавају осцилације бројних термина који нису увек синонимни, те су тако у употреби: лингвистичка антропологија, антрополошка лингвистика, етнолингвистика и социоллингвистика. Са методолошког становишта сматра се пожељним исцрпно документовање свакодневног говора, али и говора у посебним приликама у које спада и интервју. Поред аудиовизуелног снимања, ово документовање обавезно подразумева и различито коментарисане транскрипте зависно од нивоа укључене контекстуалне информације. Како постоји више начина транскрипције, проблем избора најпогоднијег остаје отворен: за граматичку анализу потребни су дословни транскрипти; за анализу односа говора и просторне организације догађаја потребна је визуелна репрезентација; акценговани транскрипт уз фонетске симболе погодан је само за уско специјализоване лингвисте. Потпуни транскрипт разговора често отежава интерпретацију, али открива појаве које би на други начин биле пропуштене.⁶

Етнолингвистички усмерена истраживања у Србији теку од средине деведестих година, а као полазну основу имају упитник Плотникова 1996, који инсистира на тексту углавном само ако је он део тражене, етнолингвистичке лексикографске дефиниције. Ова истраживања су у београдској средини мање–више спонтано развијана проширивањем упитника: почело се са вођењем рачуна и о конкретном географском убицирању истраживаног насеља (одређивањем култних места, путева, ширег залеђа) и другим аспектима традицијске културе (народна меторологија, медицина, ветерина, веровања о животињама и сл.). У

⁵ Шири приказ књиге А. А. Плотникове в. у: Б. Сикимић: А. А. Плотникова: *Етнолингвистическа географија Јужной Славии*, Москва 2004, стр. 768, *Lingvističke aktuelnosti* 5/12–13, Beograd, <http://www.public.asu.edu/~dsipka/LA.htm>.

⁶ Вербатим транскрибовани усмени говор често делује као некохерентан и конфузан, чак указује на нижи интелектуални ниво па публикавање дословних транскрипата може да доведе до неетичке стигматизације одређених особа или група (Kvale 1996:172–173) Уп. у овом смислу и: Lapadat 2000.

најновије време, пре свега као последица стеченог искуства у раду са расељеним лицима,⁷ ова истраживања имају флексибилан став који препушта истраживачу да на лицу места одлучи какву ће врсту разговора водити (што може бити упитник Плотникове, други лингвистички упитници, усмена историја, биографски метод, фолклорни текст и сл.). Ова методологија са *ad hoc* доношењем одлуке о стратегији вођења интервјуа примењена је у оквиру успешно реализованих теренских истраживања, чији је основни циљ прикупљање полифункционалних база података аудиоматеријала.⁸ Теренска истраживања, започета крајем деведестих година, која данас обавља теренски истраживачки тим, покушавају да обједине резултате и методологије англосаксонске антрополошке лингвистике и руске етнолингвистичке школе,⁹ али се умногоме ослањају и на друге сродне дисциплине, те тиме поново испитују границе интердисциплинарности.¹⁰ Истраживачки тим се на терену прилагођава саговорнику, има са њим активан однос – сходно принципу примарности саговорника, а не унапред задатог лингвистичког или неког другог упитника.¹¹ Тако се из транскрипта сагледава однос старог и новог, традиције и савремености, комбиновање дијахроне и синхроне перспективе – преломљено кроз индивидуални усмени дискурс.

Отворена остају питања научне обраде добијеног материјала, која даље подразумевају стално усавршавање самих истраживача и њихову максималну активност (у припреми терена, у раду са информаторима, у научној или некој другој обради и презентацији снимљене грађе). Показало се да у научној обради овако прикупљене звучне грађе постоји низ заједничких кључних тема, својеврсних „идеолошких језгара” научног дискурса (в. Петровић 2004 и 2004а). У обради грађе обавезно се позиционира улога истраживача – као инсајдера или аутсајдера, мање или више способног да са саговорником комуницира на његовом идиому (уп. Sikimić 2004а). Савремена лингвистичка истраживања говорног језика претрпела су својеврсну „антропологизацију“, јер она

⁷ Ова теренска искуства уобличена су у зборнику радова *Избегличко Косово*, у оквиру интердисциплинарног часописа *Лицеум* број 8, Крагујевац 2004. О емоцијама које код истраживача изазива терен („emotions of field“), место на коме је вођен интервју и утицају ових емоција на креирање и интерпетацију текста в. Sylwik 2001.

⁸ У питању су следећи пројекти: „Етнолингвистичка и социolingвистичка истраживања избеглица и мултиетничких заједница на Балкану“ при Балканолошком институту САНУ, „Словенски говори на Косову и Метохији“ при Институту за српски језик САНУ и „Српске народне епске песме и њихов културни израз“ при Институту за књижевност и уметност, Београд.

⁹ У овом духу су нпр. радови Петровић 2004б, Сикимић 2004ц.

¹⁰ Уп. нпр. истраживања наратива Baynham 2003, Scalter 2003 и комуникологије Eisenberg 2001, Goldsmith 2001, Mortensen 1997.

¹¹ Актуелна питања истраживачке етике и научне реституције у хуманистичким наукама указују на одређени заокрет ка циљевима друштвених наука (социологији, психологији). Ово стање етичких преиспитавања карактеристично је и за данашњу Словенију; уп. нпр. Mencej 2004, као и друге радове објављене у љубљанском часопису *Etnolog* 14.

подразумевају вођење рачуна о контексту и дијалогу.¹² Ова свест је у методолошком правцу неминовно водила ка прагматици, која – са своје стране – већ одавно није искључиво лингвистичка дисциплина.

Обавезним регистровањем интеракције са истраживачем/истраживачима добија се увид у субјективност самог истраживача. Ова истраживачка субјективност је, уосталом – као и субјективност саговорника, у лингвистичкој антропологији подразумевана и очекивана (уп. Сикимић 2004б, 2004д).

Током научне елаборације снимљене теренске грађе у први план је истакнуто проблематизовање класичних етнографских података, који се сада показују у сасвим другом светлу (уп. нпр. радове: Илић 2004, Сикимић 2000).

Као логична последица, истраживачима се наметнуло решавање нових теоријских и методолошких проблема (уп. Сикимић 2004, Илић 2004). Општи закључак указује на то да су већ уочена фрагментација и интердисциплинарност словенске етнолингвистике карактеристични и за београдску етнолингвистику (ово се лако закључује већ и летимичним прегледом радова: Vučković 2000, 2004, Sikimic/Sorescu 2004, Сикимић 2004б, Луковић 2004).

Цео истраживачки подухват за сада има и прилично неизван крајњи циљ, који се на први поглед лако одређује као полифункционална база података. Овај циљ има научно-документациони карактер (упоредив, рецимо, са комбинованим резултатима објављеним у студији Тостая 2005). Поред захтева за интердисциплинарношћу, један од могућих задатака и праваца даљег рада је и враћање лингвистици, пре свега етнолингвистичкој лексикографији и њеним методолошким проблемима (в. детаљније у раду: Илић 2004а).

Размишљајући о могућим перспективама, треба поменути низ нових, за сада још нерешених питања, која поставља претпостављена и пожељна полифункционалност грађе. Као први, технички задатак намеће се дигитализација снимљеног материјала (потребно је укључивање резултата актуелних теренских истраживања свих хуманистичких наука у постојећи Национални центар за дигитализацију, у Београду), стварање базе података и даље умрежавање база података и самих звучних архива. Следе организациона питања: чување, односно архивирање тако добијене научне грађе (која се може третирати и као културна баштина), презентација корисницима, ширина доступности грађе; затим, низ нерешених правних проблема: питање власништва снимка (ако је, на пример, теренски рад обављан личним средствима), питање заштите истраживачких ауторских права и (у нашим условима потпуно занемарене) заштите приватности информатора (етичка питања) која се отварају оваквим стварањем могућности за накнадну, секундарну анализу („re-analysis“).¹³

¹² У јужнословенској социоллингвистици постоји солидна традиција истраживања значаја контекста. У питању су, пре свега, радови Милорада Радовановића (Radovanović 1979) и Дубравка Шкиљана (Škiljan 1998), а у Србији – Ранка Бугарског, Весне Половине, Свенке Савић и других.

¹³ За решавање низа нових проблема који се јављају евентуалном секундарном употребом аудио грађе, посебно је користан прилог Van den Berg 2005, као и други радови у електронском

Литература

- Агапкина 2000 – Т. А. Агапкина: *Этнографические связи календарных песен. Встреча весны в обрядах и фольклоре восточных славян*, Москва.
- Агапкина 2002 – Т. А. Агапкина: *Мифопоэтические основы славянского народного календаря. Весенне-летний цикл*, Москва.
- Baynham 2003 – M. Baynham: *Narratives in space and time: beyond „backdrop“ accounts of narrative orientation*, *Narrative inquiry* 13/2, Amsterdam, 347–366.
- Березович 2000 – Е. Л. Березович: *Русская топонимия в этнолингвистическом аспекте*, Екатеринбург.
- Cylwik 2001 – H. Cylwik: *Notes from the filed: emotions of place in the production and interpretation of text*, *International Journal of Social Research Methodology* 4/3, 243–250.
- Eisenberg 2001 – E. M. Eisenberg: *Building a Mystery: Toward a New Theory of Communication and Identity*, *Journal of Communication* 51/3, New York, 534–552.
- Goldsmith 2001 – D. Goldsmith: *A Normative Approach to the Study of Uncertainty and Communication*, *Journal of Communication* 51/3, New York, 514–533.
- Гура 1997 – А. В. Гура: *Символика животных в славянских народных верованиях*, Москва.
- Пић 2002 – М. Пић: *Etnolingvistika u Srbiji*, Зборник Матице српске за славистику 62, Нови Сад, 211–234.
- Илић 2004 – М. Илић: *Класични етнографски записи као етнолингвистички извори*, Етно-културолошки зборник IX, Сврљиг, 167–176.
- Илић 2004а – М. Илић: *Ка етнолингвистичком речнику чипских Срба – модели етнолингвистичког дискурса у етнодијалекатском тексту*, Зборник радова са скупа „Положај и идентитет српске националне мањине у централној и југоисточној Европи“, Београд (у штампани).
- Юдин 1997 – А. В. Юдин: *Ономастикон русских заговоров, имена собственные в русском магическом фольклоре*, Москва.
- Кляус 1997 – В. Л. Кляус: *Указатель сюжетов и сюжетных ситуаций заговорных текстов восточных и южных славян*, Москва.
- Kvale 1996 – S. Kvale: *Inter Views: An Introduction to Qualitative Research Interviewing*, Thousand Oaks, CA.

часопису *Forum. Qualitative Social Research*, посебно број 1/3 из 2002 са темом „Текст. Архив. Ре-анализа“ и број 6/1 из 2005, у целини посвећен секундарној анализи.

- Lapadat 2000 – J. C. Lapadat: *Problematizing transcription: purpose, paradigm and quality*, International Journal of Social Research Methodology 3/3, 203–219.
- Левкиевская 2002 – Е. Е. Левкиевская: *Славянский оберег. Семантика и структура*, Москва.
- Луковић 2004 – М. Луковић: *Цинцари у Урошевцу и другим „косовским железничким варошима“ – прилог историји Цинцара у Србији*, Гласник Етнографског института САНУ ЛП, Београд, 165–185.
- Mencej 2004 – М. Mencej: „*Vem..., pa vendar*“, *verovanje v procesu med etnologom in njegovim sogovornikom*, Etnolog 14, Ljubljana, 175–186.
- Mortensen 1997 – D. Mortensen: *Miscommunication*, Thousand Oaks, CA, Sage.
- Петровић 2000 – *Słownik stereotypów i symboli ludowych*, ur. Jerzi Bartmiński, Lublin 1996, Лингвистичке актуелности I/3, Београд, 49–51. (<http://www.public.asu.edu/~dsipka/LA.htm>)
- Petrović 2004 – Т. Petrović: *Lingvistička ideologija i proces zamene jezika na primeru Srba u Beloj Krajini*, Скривене мањине на Балкану, Београд, 217–228.
- Petrović 2004a – Т. Petrović: *Studying the Minority Groups' Identities in the Balkans from the Perspective of Language Ideology*, Balcanica XXXIV, Belgrade, 173–187.
- Петровић 2004б – Т. Петровић: *Традиционална култура Срба у белој Крајини у светлу процеса замене језика*, Истраживања из славјанској дијалектологији 10, Терминологическа лексика материјалној и духовној културе, Москва, 183–203.
- Плотникова 1996 – А. А. Плотникова: *Материјали за етнолингвистичко истраживање балканославјанског ареала*, Росијска академија наук, Институт славјановеденија и балканистици, Москва.
- Плотникова 2004 – А.А.Плотникова: *Етнолингвистичка географија Јужној Славии*, Москва.
- Radovanović 1979 – М. Radovanović: *Sociolingvistika*, Beograd.
- Scalter 2003 – Sh. D. Scalter: *What is the subject?*, Narrative Inquiry 13/2, Amsterdam, 317–330.
- Сикимић 2000 – Б. Сикимић: *Терминологија производње дрвеног угља у с. Равна Гора*, Јужнословенски филолог LVI/3–4, Београд, 1009–1028.
- Сикимић 2004 – Б. Сикимић: *Актуелна теренска истраживања дијаспоре: Срби у Мађарској*, Теме 2, Ниш, 847–858 (<http://ni.ac.yu>).
- Sikimić 2004a – В. Sikimić: *Etnolingvistička istraživanja skrivenih manjina – mogućnosti i ograničenja: Čerkezi na Kosovu*, Скривене мањине на Балкану, Београд, 259–282.
- Сикимић 2004б – Б. Сикимић: *Тај тешко да га има у књиге*, Лицеум 8, Избегличко Косово, Крагујевац, 31–69.

- Сикимић 2004ц – Б. Сикимић: *Додосте (обред изазивања кише)*, Истраживања из славјанској дијалектологији 10, Терминологијска лексика материјалној и духовној културе, Москва, 143–167.
- Sikimić 2004д – В. Sikimić: *Metafora praznog prostora: Čerkezi na Kosovu*, Slavia Meridionalis, Warszawa (у штампи).
- Sikimić/Sorescu 2004 – В. Sikimić, А. Sorescu: *The Concept of Loneliness and Death among Vlachs in Northeastern Serbia*, Symposia. Journal for the Studies in Ethnology and Anthropology, ed. by The Center for Studies in Folklife and Traditional Culture of Dolj County, AIUS Publishing House, Craiova, 159–183.
- Соболев 2003 – *Малый диалектологический атлас балканских языков, Пробный выпуск*, Андрей Н. Соболев (ред.), Studien zum Südosteuropasprachatlas, Band 2, Biblion Verlag München.
- Škiljan 1998 – Д. Škiljan: *Javni jezik: pristup lingvistiци javne komunikacije*, Beograd.
- Толстој 2002 – С. Н. Толстој: *Словенска етнолингвистика: проблеми и перспективе*, Глас СССХСIV, Одељење језика и књижевности 19, Београд, 27–36.
- Толстая 2005 – С. М. Толстая: *Полесский народный календарь*, Москва.
- Виноградова 2000 – Л. Н. Виноградова: *Народная демонология и мифоритуальная традиция славян*, Москва.
- Van den Berg 2005 – Н. Van den Berg: *Reanalyzing Qualitative Interviews From Different Angles: The Risk of Decontextualization and Other Problems of Sharing Qualitative Data*, Forum: Qualitative Social Research [On-line Journal] 6/1, <http://www.qualitative-research.net/fqs-texte/1-05/05-1-30-e.htm>
- Vučković 2000 – М. Vučković: *Govor kajkavaca u Boki. Sociolingvistički aspekt*, Јужнословенски филолог LVI/1–2, Београд, 261–271.
- Vučković 2004 – М. Vučković: *Kajkavci u Banatu: lingvistička situacija i polna diferencijacija*, Скривене мањине на Балкану, Београд, 199–215.

Biljana Sikimić

**Fieldwork Challenges –
Ethno-Linguistics or Linguistic
Anthropology?**

Key words: ethnolinguistics, linguistic anthropology,
interdisciplinary approach, context, dialogue,
secondary analysis.

This paper explores the relationship between linguistics and anthropology/ethnology/ethnography. Which issues/data from anthropology/ethnology are taken over and used by linguistics, in which forms, and how these can be relevant to other humanistic disciplines, scientific communities or an individual? The paper tries to answer these questions, discussing further the possibility of secondary usage of ethnographic/anthropological records that have been analyzed by linguistics. A discussion of ethnological utilization of linguistics is omitted in this paper (most of the time, it was a misuse of some etymological or obsolete solutions); instead we present the current fieldwork possibilities.